

Piše:
ANTUN PAVEŠKOVIĆ
 književni povjesničar,
 kritičar, feljtonist, prozni pisac

Od svih je umjetnosti analitičkom umu najnezahvalnija književnost. Ipak, tisuće i tisuće ispisanih stranica, nepregledne biblioteke disertacija, mudrih teorijskih i iscrpnih povijesnih prikaza, pa hrpe malicioznih, poštenih ili naprosto suhih kritika, uvijek iznova svjedoče potrebu da se umjetnost riječi uvede u nekakav sustav tumačenja, ocjenjivanja, opisivanja. Najtemeljiti književni znalci priznaju da, usprkos njihovim naporima i neovisno o dubini erudicije, uvijek ostaje nešto nedorečeno. I možda baš to neprekidno izmicanje izaziva i potiče na tumačenje neistumačivoga. Ili kako bi Milivoj Solar pomirljivo zaključio, jednostavno imamo potrebu znanstveno objasniti sve što nas okružuje, pa tako i književnost. Teško je reći što jednog od najinformativnijih izučavatelja hrvatske lijepe riječi Krešimira Nemeća tjera na nove potrage, od kojih je knjiga o narativnim strategijama dosad i najintrigantnija. Naime, njena je "okvirna" priča, svojevrsan tekst u tekstu, temeljena na logici šahovske igre koja ima svoju strategiju, pravila otvaranja, tijek razvoja partija i svoj završetak. I dok su se brojni pisci nadahnuli šahom kao temom, neki od njih bili i vrhunski igrači, dotle se Nemeć šahom pozabavio analoški, nalazeći u književnim postupcima potencijal kombinatorike, sličan neograničenim mogućnostima šahovskog kombiniranja. Kao što u šahovskoj partiji jasno razlikujemo otvaranje, središnji razvoj i kraj, tako je i ova knjiga podijeljena na početke, sredine i završetke romana, sastavnice od kojih svaka ima svoju logiku,

Književno pripovijedanje kao šahovska partija

Neizostavan doprinos hrvatskoj filologiji te štivo koje podsjeća na neke trajne vrijednosti

TEŠKO JE REĆI ŠTO JEDNOG OD NAJINFORMATIVNIJIH IZUČAVATELJA HRVATSKE LIJEPE RIJEČI KREŠIMIRA NEMEĆA TJERA NA NOVE POTRAGE, OD KOJIH JE KNJIGA O NARATIVNIM STRATEGIJAMA DOSAD I NAJINTRIGANTNIJA

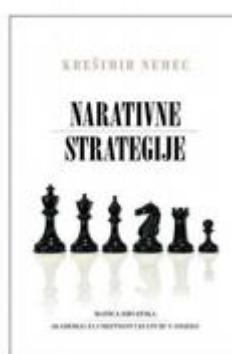

Teško je reći što jednog od najinformativnijih izučavatelja hrvatske lijepe riječi Krešimira Nemeća tjera na nove potrage, od kojih je knjiga o narativnim strategijama dosad i najintrigantnija

strategiju i razloge. Počevši prikazom najpoznatijih romaneskih "otvaranja", autor se temeljito bavi tipologijom romaneskih početaka, zaključujući "da su prve rečenice romana važne kao i prvi potezi u šahu: uspješno otvaranje često znači dobivanje partije". Ipak, najzanimljiviji je drugi dio knjige: "Središnjice: zapleti, teme, poetička rješenja". Početno poglavlje o romanu Vjenceslava Novaka jedna je od najsnažnijih feminističkih gesta hrvatske književne teorije - dovoljno je samo citirati naslov "Posljednje Stipančičke: subverzije patrijarhata". Lijepo je da upravo muškarac, bez uobičajene feministički zagrižene ideološkičnosti, iz perspektive književnoga teksta apostrofira žene "kojima je oduzeto pravo na život i radost" u ime "krutoga patrijarhalnog odgoja i puritanskog morala". To suosjećanje još je i snažnije u analizi opusa Marije Jurić Zagorke, s naglaskom na roman "Republikanci". Opis Zagorkine hrabrosti usred životnih oluja značajan je obol velikoj novinarki, hrabroj feministici i književnici čije su uspješnice, bez obzira na mjestimično banalan stil, što Nemeć gospodski zaobilazi, značajno pridonijele stvaranju "književne nacije". Solidno apsolviravši Krležin

roman "Na rubu pameti", Nemeć je intenzivno raščlaniao Marinkovićeva "Kiklopa", definirajući ga polivalentnim eruditskim romanom. Ako je Marinković vjerodostojno ocrtao atmosferu Zagreba pred Drugi svjetski rat, to je Nemeć iscrpnom analizom demonstrirao sve romaneskne potencijalne, ali i bogate mogućnosti i dosege pisanja o književnosti. Mada se vjerojatno ne bi složio sa mnom, usporedimo li količinu i intenzitet njegova opisa Krležina i Marinkovićeva romana, uvidamo neizravno, ali jasno da je "Kiklop" središnje mjesto ne samo žanrovske, nego i svekolike hrvatske književne svijesti našega doba. Neveliko, no iznimno lucidno poglavlje o Milku Valentu značajno i vrlo opravdano pridonosi umještanju ovog hiperproduktivnoga pisca u samu središnjicu hrvatskoga književnog kanona. Tamo se već situirao Ivo Brešan čije romane Nemeć iscrpno razmatra iz perspektive poetičkih mijena, ali ne odgovarajući zašto se kanonski dramski pisac u zreloj dobi okrenuo romanu. Opširnom teorijskom elaboracijom zaključen je i treći, završni dio knjige, o krajevima romana. Za kraj recimo da je pred nama još jedan neizostavan prinos hrvatskoj filologiji te štivo koje, u povampirenoj globalizaciji, podsjeća na neke trajne vrijednosti hrvatske književne kulture.

 Narativne strategije
 Krešimir Nemeć,
 Matica hrvatska